

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.005.09.2016
R/16/003

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/16/003 – Wykonywanie przez gminy województwa lubuskiego zadań w zakresie nadzoru nad funkcjonowaniem zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (2014-2015).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Paweł Pawlak, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr LZG/15/2016 z dnia 10 maja 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Bytnicy, Bytnica 52, 66-630 Bytnica, (dalej: <i>Urząd</i> lub <i>Gmina</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Leszek Olgrzymek, Wójt Gminy Bytnica (dalej: <i>Wójt</i>) od dnia 5 grudnia 2006 r. (dowód: akta kontroli str. 3-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

Nadzór nad indywidualną gospodarką ściekową w Gminie był nieskuteczny. Brak było wymaganych ewidencji oraz nie prowadzono żadnej kontroli zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni.

Nie sprawowano również dostatecznego nadzoru nad podmiotem świadczącym usługi wywozu nieczystości na terenie Gminy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Opis stanu faktycznego

1.1. Gmina Bytnica jest gminą wiejską zamieszkałą² przez 2.614 mieszkańców. Spośród 8 miejscowości 3 były skanalizowane (64% mieszkańców), a 7 zwodociągowanych (89% mieszkańców).

(dowód: akta kontroli str. 8)

Stosownie do art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach³, na gminy nałożono obowiązek prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków w celu opracowania planu rozwoju sieci kanalizacyjnej oraz realizacji obowiązków kontrolnych.

W kontrolowanym okresie nie była prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz ewidencja przydomowych oczyszczalni.

(dowód: akta kontroli str. 10)

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

² Na 31.12.2015 r.

³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

Zadania w zakresie prowadzenia ewidencji przydomowych oczyszczalni jak też ewidencji zbiorników bezodpływowych nie zostały przyporządkowane żadnemu pracownikowi Urzędu Gminy. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych powierzono Zakładowi Gospodarki Komunalnej. Zagadnienia dotyczące przydomowych oczyszczalni nie zostały przypisane komukolwiek.

(dowód: akta kontroli str. 10)

1.2. Stosownie do § 5 pkt 8 uchwały nr XI/52/2007 Rady Gminy Bytnica z 16 listopada 2007 r. w sprawie utworzenia Zakładu Gospodarki Komunalnej w Bytnicy (ZGK) do podstawowych zadań Zakładu należy kontrola częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz prowadzenie ewidencji tych zbiorników.

(dowód: akta kontroli str. 15-17)

Kierownik ZGK poinformował, że nie prowadzono ewidencji zbiorników bezodpływowych jak też przydomowych oczyszczalni oraz, że nie posiadał danych o ilości i objętości zbiorników na terenie gminy, natomiast posiadał informację o lokalizacji i właścicielu oraz częstotliwości opróżniania tych zbiorników, które zostały zgłoszone do odebrania transportem ZGK.

(dowód: akta kontroli str. 18-19)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Urząd nie wyegzekwował od ZGK prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz nie prowadził ewidencji przydomowych oczyszczalni na terenie Gminy, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

(dowód: akta kontroli str. 8, 10, 19, 22)

Wójt wyjaśnił, m.in. że:

- Gmina Bytnica nie prowadziła ewidencji zbiorników bezodpływowych z uwagi na przekazanie przedmiotowego obowiązku Zakładowi Komunalnemu w Bytnicy. Brak ewidencji przydomowych oczyszczalni był spowodowany tym, że „część Gminy Bytnica objęta była aglomeracją (...) miejscowością gdzie mogły być budowane oczyszczalnie przydomowe to Gryżyna. Mamy wiedzę o dwóch takich instalacjach”,
- nie napieraliśmy na egzekwowanie zadań statutowych ZGK (...) kontrolowanie szczelności i częstotliwości usuwania ścieków z obawy przed zwiększeniem dostaw do oczyszczalni znacznych ilości ścieków zagnitych, które mogłyby zachwiać biologią. Oczyszczalnia została zaprojektowana na przyjęcie ścieków z Drzewic i Dobrosułowia poprzez sieć kanalizacyjną, a więc obecnie nie ma pełnej mocy przerobowej,
- po zakończeniu budowy sieci w Budachowie i Głębokim, 19 lutego 2016 została przekazana mieszkańcom pismem RR.7130.2.2016 JK wezwanie do niezwłocznego podłączenia się do sieci kanalizacyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 20-21)

Ocena częściowa

W Gminie nie była prowadzona ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Utrudnia to rzetelne diagnozowanie potencjalnych źródeł zanieczyszczenia wody na terenie Gminy.

2. Egzekwowanie od podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych sporządzania sprawozdań kwartalnych.

Opis stanu faktycznego

2.1. Stosownie do art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nałożono na podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych obowiązek sporządzania i przekazywania wójtowi sprawozdań kwartalnych zawierających, m.in. informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru gminy.

Zobowiązany do składania sprawozdań ZGK Bytnica nie przekazywał w kontrolowanym okresie żadnych sprawozdań.

(dowód: akta kontroli str. 19)

2.2. Gmina na koniec 2015 r. była skanalizowana w 64% i zwodociągowana w 89%. Odpowiednio przyłącza wodociągowe posiadało 578, a kanalizacyjne 281 budynków spośród 644 ogółem w Gminie.

(dowód: akta kontroli str. 19)

Według szacunkowych danych na koniec 2015 r. było ok. 346 zbiorników bezodpływowych, natomiast przydomowych oczyszczalni ścieków 7.

Według Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bytnica wśród zagrożeń wód powierzchniowych i podziemnych wskazano, m.in. że „Istniejące szamba o dnach przepuszczalnych oraz często stosowane wylewanie ich zawartości na powierzchnie ziemi powoduje przesiekanie do wód podziemnych i głębinowych”.

(dowód: akta kontroli str. 10-14)

W 2015 r. sprzedaż wody osiągnęła 74,3 tys. m³, z tego ścieki odprowadzone stanowiły 45 tys. m³ (60,6%), odebrane nieczystości ciekłe 3,0 tys. m³ (4%).

Ścieki nieoczyszczone co, do których Urząd nie posiadał wiedzy to 25,5 tys. m³ (przy szacunkowym założeniu 0,8 tys. m³ oczyszczanych przez 7 przydomowych oczyszczalni ścieków).

(dowód: akta kontroli str. 9, 31-34)

Ustalona nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Gmina nie wyegzekwowała obowiązku sporządzania i przedkładania sprawozdań przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych tj. ZGK Bytnica.

Podmiot taki zgodnie z art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest obowiązany do sporządzania kwartalnych sprawozdań i przekazywania ich wójtowi, w terminie do końca miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy.

Do sprawozdania, stosownie do art. 9o ust. 3 i ust. 4 ww. ustawy, poza informacją o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru danej gminy, informacją o sposobach zagospodarowania nieczystości ciekłych, wraz ze wskazaniem stacji zlewnej, do której zostały przekazane odebrane nieczystości ciekłe oraz liczbą właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane nieczystości ciekłe należy dołączyć wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie objętym sprawozdaniem zawarł umowy na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, oraz wykaz właścicieli nieruchomości, z którymi umowy te uległy rozwiązaniu lub wygasły.

Wójt wyjaśnił, że: *jedynym podmiotem świadczącym usługi w zakresie opróżnienia zbiorników bezodpływowych w latach 2014-2015 był Zakład Gospodarki Komunalnej w Bytnicy. Brak egzekwowania obowiązku kwartalnych sprawozdań wynikał z faktu, iż Zakład przekazywał wszystkie dane w sytuacji wystąpienia takiej potrzeby na bieżąco.*

(dowód: akta kontroli str. 8, 10, 19, 22, 29-31)

Ocena cząstkowa

Urząd nie egzekwował wypełniania ustawowych obowiązków sprawozdawczych przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Przedmiotowe sprawozdania i wykazy mogłyby być pomocne przy diagnozowaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom związanym z nieprawidłowym pozbywaniem się ścieków.

Opis stanu faktycznego

3. Nadzór nad sposobem pozbywania się nieczystości płynnych.

3.1. Gmina nie kontrolowała częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych ani częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków. Nie podejmowano działania wobec właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe celem sprawdzenia czy częstotliwość wywozu nieczystości jest adekwatna do zużycia wody.

(dowód: akta kontroli str.22)

W latach 2014-2015 do Urzędu nie wpływały skargi (interpelacje) w zakresie związanym z pozbywaniem się nieczystości płynnych jak też Urząd nie prowadził kontroli ww. zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 23-24)

3.2. Rady Gminy uchwaliła⁴ regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy. W § 17 regulaminu na mieszkańców nałożono obowiązek pozbywania się nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości co najmniej raz na kwartał, w sposób systematyczny, nie dopuszczając do przepełnienia się urządzeń do gromadzenia nieczystości ciekłych tym samym umożliwiając prawidłowy nadzór nad sposobem pozbywania się nieczystości płynnych.

(dowód: akta kontroli str. 25-30)

Ustalona nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Gminie w latach 2014-2015 nie przeprowadzono żadnej kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków mimo, obowiązku wynikającego z w art. 9u ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

(dowód: akta kontroli str. 22)

Kierownik ZGK poinformował, że nie dokonywał kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych, a Wójt wyjaśnił m.in. że: *w latach 2014-2015 nie przeprowadzano kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych lub ich szczelności jak też przydomowych oczyszczalni z uwagi brak (...) sygnałów dotyczących wystąpienia nieprawidłowości. Kontroli „z urzędu” nie dokonywano przez wzgląd na braki kadrowe, ograniczone możliwości techniczne. (...) Wiosną br. do mieszkańców rozesłano informację o przeprowadzeniu za kilka miesięcy kontroli zbiorników bezodpływowych.*

⁴ Uchwała nr XXXVII/133/2013 z dnia 27 czerwca 2013 r.

Ocena częściowa

Urząd nie sprawował właściwego nadzoru nad sposobem pozbywania się przez mieszkańców nieczystości ciekłych. Nie przeprowadzono żadnej kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Tymczasem kontrole takie spełniają funkcję prewencyjną i służą zapewnieniu prawidłowego postępowania mieszkańców gminy z nieczystościami ciekłymi.

IV. Wnioski

Wniosek pokontrolny

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Egzekwowanie przestrzegania obowiązków sprawozdawczych przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych z terenu Gminy.
3. Prowadzenie kontroli zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 9 czerwca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Paweł Pawlak
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Zbysław Dobrowolski

.....
podpis

.....
podpis